

VÍGEPOSZ

részlet

BÜNDÖR PÁL

3.1. EGY PARASZT/FAUN DÉLUTÁNJÁNAK KERESZTMETSZETE¹

Soha nincs aprójuk, viszem haza
ezeket a rágógumikat, az lesz a vége,
hogy a gyerek fogaiból kipotyog a tömés.
A kisebb is nyúlkál utánuk, a kis buta még majd lenyeli!
Soha nincsen aprójuk, viszem haza
ezeket a cukorkákat, gyufásdobozokat, léggömböket.
Nem is olyan régen valódi kincs volt egy cukorka,
hogy a léggömről ne is beszéljünk.
Luftbalon.

Ilyen türelmetlen idő ez,
bajuszkát pingál magának mindegyik,
hogy ő lehetne a Mona Lisa mosolya,
azt mondja, csak ha akarna.
Soha nincsen aprójuk, mindenki
csak nagy pénzekbe játszik.
Kenyeret, tejet, olajat — mit mondtak még?
Négy dolgot kell vennem — mi a negyedik?
Álljunk meg.

*Behúzódom egy kapualjba, vagy beállsz
az újságosbódé mögé,
szélvédett helyen mondjad:

¹ Csillaggal jelöltük a szövegben azokat a helyeket, ahol vers kezdődik, két csillaggal a vers végét. Ami e határon kívül esik, a statisztikából kibújt átlag-polgár megvetésünket érdemlő halandzsája.

— Íme a téli kikötő!

Megfagy minden körülötte, benned meg
a fagy felenged.

Szavakkal beszélsz, szavakkal beszélsz
önmagadnak is.**

Sehol nem írja,

milyen kell legyen a fülhallgató ellenállása, meg azt sem,
kikapcsolhatom-e vajon a hangfalakat.

Fő, hogy eladják, te meg csinálj, amit tudsz és akarsz.

Megvan: címet!

A négy alapelem, amiből ez a délután felépül:

a kenyér, a tej, az olaj és a címet.

Nincsen tej, hogyhogy, hogyhogy nincsen tej?

Boltok boltját álmodom:

valami rövidnadrágos Mozart élesztővágóval.

Hány óra van, élesztővágócskám? — kérdi a gőzfűrészcském.

*Négy óra után,

rövid ideig,

a képkeret képkeret volt,

a liszteszsák liszteszsák, a százas villanyégő

ragyogott

és a szív

a helyén

halkan dobogott.

Az alacsony égbolttal átöleltem a világot.

Könnyeztem is úgy lehet.

Talán még mindig

ott állunk összeölelkezve,

ha azóta meg nem haltunk.**

Nem hívtam a mestert, hanem hazamentem.

Nem hívtam a mestert, mert már hét óra volt.

Mire ideér, az nyolc, fél kilenc, különben is

a központi egység döglött be, azt nem javítja meg

fél óra alatt, és akkor mi van, vége a váltásomnak,

elmegy az utolsó autóbusz, alhatok a parkban.

Harmadik váltásunk meg nem is volt a héten,

tehát úgy is csak reggel lehetett volna folytatni a munkát.

Mit is szurkolok ilyen hülyeségen, ha ganéskodik,

szájonkapom. Nézze, főnök, én sem

csinállok kérdést abból, hogy ön egy műveletlen sakál.

Tehát döntetlenre állunk, igaz, néhány félbeszakadt játszomával.
Hoppá, ezt a parasztot leveszem!

*Gyenge sakkozó vagyok, így bizonyára sok szépsége
rejtve marad előttem egy-egy játszomának, amit hébe-korba
lejátszok magamnak a sakk-könyvekből.

És azokat az érthetetlenül rossz lépéseket
nagyon szeretem, melyeket olykor a legnagyobb játékosok vétének.
Milyen erős indulatok lehetnek, milyen csábító ötlet az,
milyen pompás bonyolítás, ami így félrevezethet
egy nagyszerű koponyát, a logika bajnokát!
Így telnek napjaink, hol szomorúak vagyunk, hol vidámak.**
Hoppá, ezt a parasztot mégsem veszem le!

Rejtett veszély

a hatvannégy mezőn,
ami a színpadnál sokkal több.

Igen, azelőtt más volt a nevem, itt ültem ugyanennél a gépnél,
ugyanazeket a gombokat nyomkodtam, igen,
gombokat nyomkodtam, üzeneteket pötyögtem,
amire a gép képernyőn válaszolt, kicseréltem
a szalagokat a szalagegységen, igen, én voltam az,
itt ültem valamikor, ahol most, de nem tudnám
megmondani, mikor volt az: tíz éve vagy tegnap
vagy tegnapnál is régebben.

És elefeljtettem azt is,
ki mutatta meg,

hogyan kell a gombokat nyomkodnom.

Azelőtt nyugtalan volt az álmom,
most inkább virrasztok, és * almasárga bútorra
könyököl velem a holdsugár.

Egy mondatot ismételve fáradt testem.

Rossz lábú széken hintázva várom a hajnalt.

A mondat engem sértett, többeket mulattatott.

Ezredszerre értelmét veszítve visszhangzik bennem a mondat.

Hosszú az éj. Ismét én győztem. **

Be kell mennem az iskolába.

Beszélni kell az osztályfőnökkel, gyanús ez a gyerek, nem tanul
[semmit.

A héten nem bírok, egy a váltásom a gyerekével.

Bemegyek jövő héten.

Nem, nem bírok, éjjeles vagyok.

Bemegyek múlt héten.

Benézek huszonöt évvel ezelőtt.

Megkérdezem, hogy ityeg a fityegem.

Végül még rá sem ismerek. Pedig bennem.

* Bennem zúg, zümmög, vergődik.

A légyfogásnál az a pillanat, mikor még sejtelled sincsen, elkaptad, vagy elszállt a tenyered mellett.

Nyithatnád ki otromba lelked. Zúg benned.

Agyon ne szorítsd, el ne engedd!

Így nyúlni mindenhez? Fagyás és égés magasfeszültségével

köröz és zúg. Vagy csupán zúgolódik,

dörmög, szuszog és pöfékel? **

Szól a rádió.

Láthatatlan paták és a lófarok, amivel a legyeket — reflex —
[elhessented.

Bagolyszemek. Ruha alá rejtett tigriscsíkok.

Langyos leheletnél a beszéd több lehet.

Tanárnak tanultál, beszédes barátom, Vajda János bácsit ját-
[szottunk

a múlt órán, ma mást mondok nektek, gyerekek:

tudjátok, hogy a magyar nyelv egyike azoknak,
mely nem ismeri a nemeket.

De, * jaj, rózsá, margaréta, ibolya nőnemű ám

kertben, vázában ahogy kacéran billeg **

— vajon mert lánynevek is egyúttal?

Vagy eredetileg nőneműek, és így lettek nemcsak virágnevek:
lányok, lányok!

Semmivel sem csúnyább virág a tulipán,

de nem nőnemű és nem az a több mázsás orgona,

nem, bizonyára, a bazsalikom sem.

Játsszatok hát: a nyárfa és a tölgy, ugye, nem egynemű.

Játsszatok, gyerekek, még az ásványok, az ásványnevek is
különböző neműek. Találgass, pajtás!

Felhívom a figyelmeteket, hogy * a használati tárgyak

használatlanok, többnyire semleges neműek

vagy ha nem, nemiségük brutális. **

Minden hiába, a jövőbeni kútbazuhanás záloga

Piroska is, a farkas is.

A gimnazista emléknek ilyesféle a múlt, jelen és jövő ideje.

* Apámtól örökölt

hosszú, kék zakóban jártam,
és nemsokára utolért a divat.

Nem is volt ez éppen utolsó dolog.

Ott álltam ártatlanul és divatosan.

Vagy ártatlanul divatosan.

Azóta is.

Hol így, hol úgy.

Nincs itt mit okoskodni. **

Megmozdítom magam.

Ezer levelével remeg

vagy gőzölgő levesestányérokat hintáz hátán, fa ez,
csontból és búsból faragott sakkfigura.

Már a következő mezőn vagyok.

Veszélyes hely.² Az utolsó pillanatban vettem észre,
már majdnem ráléptem,

a sarkamon fordultam meg, hogy el ne tapossam.

A sarok mögött hátán fekvő bogár vergődött.

Kevés hiányzott, hogy hanyatt vágódjak én is,

égnek meredő végtagokkal ketten kalimpáljunk.

Nem estem el, siethettem tovább.

Hajoltam volna le, állítottam volna lábaira,

vagy tapostam volna el, a további kínlódástól váltva meg

— Szilveszter, örök sietésben nem érkezhetsz meg sohasem,
hagyjuk abba, bajok vannak, ismét vers ingerkedik.

² Bizonyára akadt, aki ellentétesen cselekedett az első jegyzet útmutatásai-
ban javallt módszertől, nem a csillagokkal határolt szövegrészekben kereste,
amire kíváncsi. Szeretem őt.